

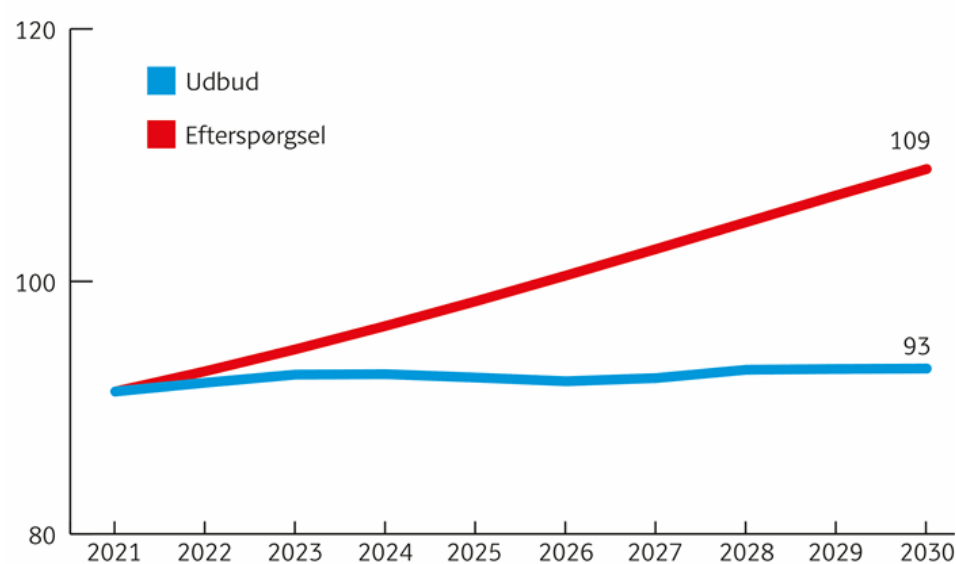
25. januar 2022

Om bare 8 år kan vi mangle 16.000 SOSU'er

Ny analyse viser, at der i 2030 mangler 16.000 SOSU'er, hvis ikke vi lykkes med at uddanne flere, og vil opretholde niveauet i 2021. Det er den klart største personaleudfordring for velfærdssamfundet, og alt skal sættes i spil, hvis det skal løses. Trods det kan der blive brug for at diskutere serviceniveau og øget hjælp fra familien, mener forsker. Kampen om hænderne kan også komme til at sætte sit præg på andre velfærdsområder og særligt for pædagogerne.

Ældreplejen rundt om i kommunerne har allerede i dag flere steder mere end svært ved at rekruttere nye medarbejdere, og nu viser en ny analyse, at udfordringen kun vokser de næste mange år. Om bare otte år vil der mangle knap 16.000 social- og sundhedsassistenter og -hjælpere, hvis man skal bevare det samme forhold mellem antal SOSU'er og ældre som i dag og uddanner samme antal som i dag. Manglen bliver kun større i årene efter, og i 2045 kan man mangle næsten 37.000 social- og sundhedsassistenter og -hjælpere.

Forventet udbud af og efterspørgsel på SOSU'er frem til 2030 (1000 personer)

Note. Afrundet til nærmeste 100.

Kilde: KL. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Udviklingen drives i høj grad af, at der frem mod 2030 bliver knap 150.000 ekstra 80+årige, hvoraf mange vil have brug for pleje – også selvom analysen tager højde for sund aldring. For at matche

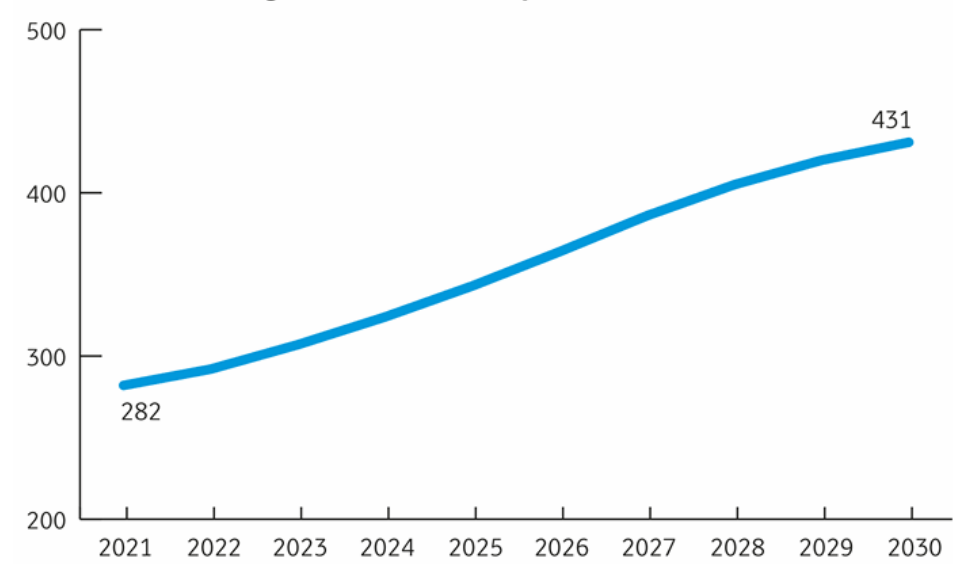
den udvikling skal der uddannes omkring 8.000 nye SOSU'er hvert år, men reelt blev der kun uddannet 5.200 i 2017, der er det seneste år før ændringen af SOSU-uddannelserne. Og hvis vi ender med at uddanne færre, vil manglen blot blive endnu større.

For KL-formand Jacob Bundsgaard er der ingen tvivl om, at manglen på social- og sundhedsassistenter og -hjælpere i kommunerne kan ramme velfærdssamfundet, hvis ikke der findes løsninger.

»Allerede nu har vi mange ubesatte stillinger i vores sundheds- og ældrepleje, og hvis ikke vi lykkes med at skaffe de ansatte, vi har brug for, kan det gå udover opbakningen til velfærdsstaten. For hvis vi skal kunne levere god service til flere ældre, er det helt afgørende, at vi får flere medarbejdere.« siger Jacob Bundsgaard og fortsætter.

»Problemet er ikke nyt, og der bliver derfor også rundt omkring i kommunerne arbejdet stenhårdt på at optimere arbejdsgange, indføre teknologiske løsninger, nedbringe sygefraværet og få flere til at gå fra deltid og op i tid. Men det er ikke nok, og der er derfor brug for, at alle sten vendes i bestræbelserne på at finde de hænder, der skal til.«

Forventet antal 80+årige frem til 2030 (1.000 personer)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning 2021.

Også i social- og sundhedsassistenter og -hjælpernes fagforening vækker rekrutteringsudfordringerne både nu og i fremtiden bekymring.

»Vi står med et kæmpe problem, som kun bliver større i fremtiden, hvis ikke der udover de allerede igangsatte tiltag til at øge rekrutteringen og fastholde bliver fundet løsninger. For vi skal have rigtig mange igennem uddannelsen, hvis vi vil have den samme standard af pleje, som vi har i dag.« siger Torben K. Hollmann, formand for social og sundhedssektoren i FOA og uddyber.

»Ellers må politikerne jo sige, at der simpelthen er nogle ting, man ikke kan få hjælp til, når man bliver gammel, fordi vi ikke har personalet til det. Det kræver bare nogle modige politikere, og lige nu lover politikerne i stedet mere, end de kan holde, da de vil bevare eller udbygge den service, som vi giver til de ældre, uden at vi har personalet til det.«

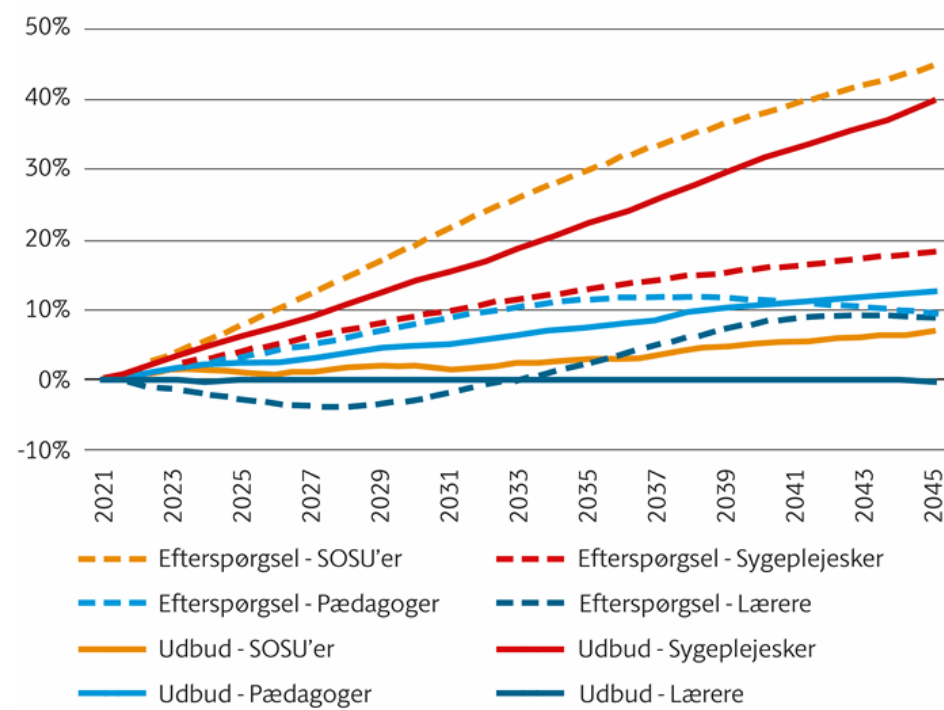
Vi har ryggen mod muren

For Jes Søgaard, sundhedsøkonom og direktør i forskningscentret CPop, der adresserer væsentlige samfundsudfordringer inden for demografi og aldring, er der heller ingen tvivl om, at det bliver nødvendigt at skrue på alle knapper, og også knapper, som langt fra alle har lyst til at skrue på.

»Det begynder jo for alvor nu, hvor den første af de 25 store årgange fra 1942 og frem bliver 80 år og får brug for pleje og behandling. Oven i det er der på grund af faldende dødelighed også hos de ældste kommet endnu flere. Modsat har vi siden hen haft meget små årgange, og det giver jo for alvor problemer nu,« siger Jes Søgaard.

Forventet udvikling i udbud og efterspørgsel af medarbejdere på udvalgte velfærdsområder (%)

Kilde: KL. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

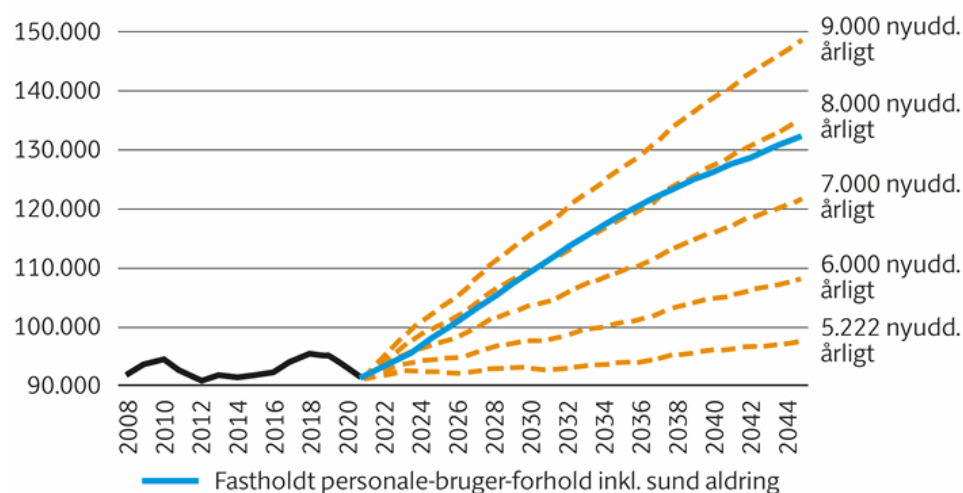
Problemet er, at der er mange brancher, der vil efterspørge arbejdskraft i årene fremover, så der bliver rift om de unge.

»Alle de unge kan jo ikke blive social- og sundhedsassistenter eller -hjælpere, så vi bliver nødt til at få folk til at blive lidt længere på arbejdsmarkedet, og det, håber jeg, bliver med en gulerod i stedet for en pisk som det afgørende redskab. Der bliver brug for en arbejdsorganisering med en fleksibilitet, så det bliver attraktivt, og jeg vil heller ikke udelukke, man skal se på noget løn,« siger Jes Søgaard.

Udfordringen har været længe undervejs, og der er blevet arbejdet på flere tiltag til at minimere udfordringen, og det skal man blive ved med. Men Jes Søgaard mener ikke, vi kommer uden om at måtte lave nogle rigtig udfordrende prioriteringer.

»Hvis det bare handlede om penge, så kunne man løse det, men det gør det jo ikke. Vi kommer derfor til at have en diskussion af, hvad vi forstår som service og serviceniveau, selvom man politisk ikke har lyst til det. Vi har ryggen mod muren, og selvom det ikke bliver en let diskussion, fordi det går imod vores samfundskontrakt om at kunne forvente en vis service for skatten, så bliver vi for eksempel nødt til at diskutere, hvor meget familien kan hjælpe deres ældre med,« siger Jes Søgaard.

Scenarier for udbud af og efterspørgsel efter SOSU-medarbejdere i forhold til antallet af nyuddannede SOSU'er (personer)

Kilde: KL. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Også når det gælder teknologiske løsninger, kan vi blive nødt til at sluge nogle kameler.

»Jeg tror, en øget digitalisering kan effektivisere et stykke af vejen, men det skal gøres på den rigtige måde. For det er faktisk ret dyrt, og så er det også spørgsmålet om, hvad vi som samfund og kultur vil acceptere. Men det er klart, at når vi har sådan nogle udfordringer, som analysen viser, så er vi nødt til at bruge hele paletten,« fastslår Jes Søgaard.

Når det gælder løsninger, skal vi ifølge sektorleder i FOA Torben K. Hollmann fortsat have fokus på at få flere på fuldtid og mindske sygefraværet, men han har også forhåbning om, den varslede gentænkning af ældreområdet lige fra organiseringen, til hvad man skal have hjælp til, og hvordan man skal hjælpes, kan være med til at gøre et job i ældreplejen mere attraktivt.

»Hvis den mistillid til ældreplejen og sundhedssystemet i det hele taget fortsætter, så får vi et kæmpe problem, for det er den mistillid fra samfundet, der også gør, det bliver surt at arbejde i ældreplejen, og gør, at vi skal dokumentere endnu mere osv. Det er det, jeg er mest bekymret for. Det er jo også det, der er med til at få folk til at fravælge uddannelsen, selvom vi har brug for endnu flere,« siger Torben K. Hollmann.

Han mener ellers, at man er på rette vej med de nye rekrutteringspuljer og tiltag.

»Men det tager jo tre år og otte måneder at gennemføre en social- og sundhedsassistentuddannelse. Så det har virkelig lange udsigter. Og selvom jeg har en følelse af, at vi er kommet okay i mål med optaget, så kender vi ikke tallet, og der har generelt været et ret stort frafald på uddannelserne, og fortsætter det, så bliver tallene for fremtiden jo bare endnu værre.«

Der bliver hård kamp om de unge

KL's analyse ser også på, hvordan efterspørgslen og udbuddet i fremtiden kan være, når det gælder pædagoger, lærere og sygeplejersker, hvis antallet af nye studerende fortsætter som i 2021. På den baggrund vil der frem mod 2030 være et underskud på omkring 3.000 pædagoger, hvis vi skal opretholde andelen af pædagoger i forhold til børn og tage højde for indførelsen af minimumsnormeringer. På lærerområdet vil det i de

førstkommende år være lidt flere lærere, men på sigt vil der komme et underskud, som vil kræve et øget optag på uddannelsen. Når det gælder sygeplejerskerne, vil en fortsættelse af optaget på sigt føre til et overudbud, men den nuværende mangel kan dog retfærdiggøre det nuværende overoptag i forhold til fremtidig efterspørgsel.

Over- eller underudbud i antal medarbejdere på udvalgte velfærdsområder i 2030 (personer)

Pædagoger	-3.000
Sygeplejersker	3.000
SOSU'er	-16.000
Lærere	2.000

Note. Afrundet til nærmeste 100.

Kilde: KL. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

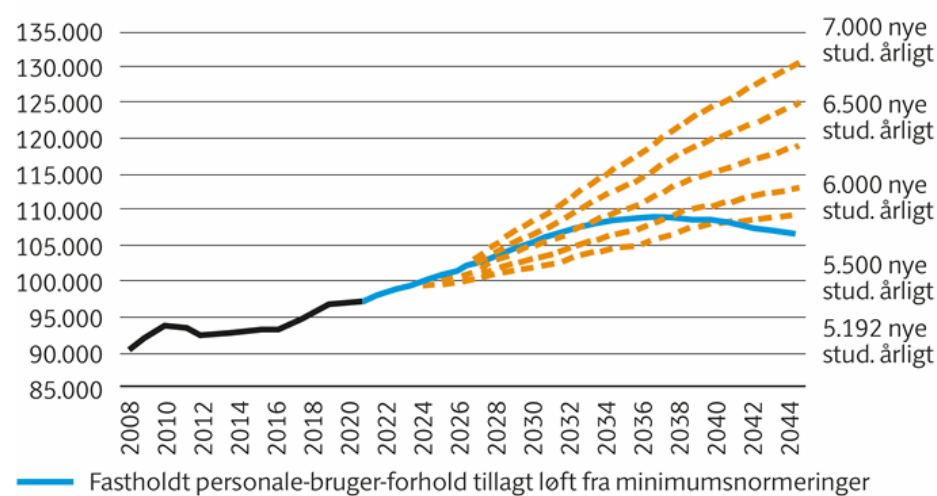
I BUPL mener formand Elisa Rimpler, at det i forhold til pædagoger er en meget optimistisk prognose, KL har lavet, da den ikke tager højde for, at man allerede nu står i en situation, hvor der mangler pædagoger mange steder.

»Vi har jo allerede en stor og afgrundsdyb forskel på, hvad kommunerne gerne vil have, pædagogerne skal kunne levere af kvalitet, og så den pædagogandel, der nogle steder er ude i daginstitutionerne. Der skal derfor handles nu, hvis vi ikke skal gøre det her problem meget større,« siger Elisa Rimpler.

BUPL efterspørger en national rekrutteringsplan, der kan sikre, at der bliver skruet på alle skruer samtidig. Det gælder alt lige fra lønniveau sammenholdt med uddannelsesniveau, som lønstrukturkommissionen ser på, til at skabe lettere adgang for meritpædagoguddannelse, at pædagogiske assistenter kan blive pædagoger, og hvordan man kan få flere op i tid.

»Men der er også mange ting, kommunerne kan gøre her og nu så som at sikre gode arbejdsvilkår, at ledelsen er tæt på samt at give gode muligheder for at udvikle og fordybe sig fagligt. Ligesom gode seniorordninger kunne få folk til at blive lidt længere, selvom pædagoger generelt går fra meget tidligt, fordi det er et hårdt fysisk og mentalt arbejde,« siger Elisa Rimpler.

Scenarier for udbud af og efterspørgsel efter pædagoger i forhold til antallet af nye pædagogstuderende (personer)

Kilde: KL. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Hun mener samtidig, at flere skal ind på pædagoguddannelsen.

»Pædagoguddannelsen har desværre været stedmoderligt behandlet med den laveste taxameterordning af professionsuddannelserne. Nu har den fået et midlertidigt tilskud, men den skal have et større boost. For når vi kigger på

arbejdskraftmanglen generelt set, så er det svært at importere pædagogisk arbejdskraft, og vi får brug for, at en større andel af de små ungdomsårgange tager uddannelsen.«

Selvom analysen er en mekanisk fremskrivning af situationen i 2021 og dermed ikke tager højde for en eventuel nuværende rekrutteringsudfordring, så viser den, hvor mange der skal tage uddannelserne for at opretholde forholdet mellem antallet af medarbejdere og brugere. Og med et faldende antal unge i de kommende år, kan det blive svært at leve op til optaget på uddannelserne, som vi ser i dag.

I KL forudser formand Jacob Bundsgaard derfor også en hård kamp om arbejdskraften i de kommende år samt ikke mindst om de unge og deres valg af uddannelse.

Om undersøgelsen

- Der tages udgangspunkt i den aktuelle balance (primo 2021). Det vil sige, at der ikke er taget højde for, om i udgangspunktet er en mangel eller et overforbrug (fx som følge af Corona).
- Måleenheden er antallet af beskæftigede. En beskæftiget er en person med minimum 18,5 timers ugentlig arbejdstid i samme job. Der er altså ikke nogen korrektion for udvikling i fuldtid/deltid, sygefravær mv.
- Efterspørgslen er bestemt af befolkningsudviklingen, forstået sådan at antallet brugere per personale i fremtiden er lig med situationen i januar 2021. Dog er der for SOSU og sygeplejersker taget højde for at befolkningen bliver sundere (på baggrund af år til død korrektion). For pædagoger er der indregnet en forøget efterspørgsel på baggrund af minimumsnormeringerne, som øger niveauet med 2.088 pædagoger på pasningsområdet ift. niveauet i 2019.
- Effekterne af højere pensions- og efterlønsalder er indregnet
- Udbuddet er baseret på en fastholdelse af mønsteret ift. nystartede pædagoger (5.192), sygeplejerske- (4.012) og lærerstuderende (3.315) som i 2020 og antallet af nyuddannede SOSU'er i 2017 (5.222), da der fortsat er usikkerhed om den endelige effekt af de nye SOSU-uddannelser.

»Fremskrivningerne viser, at det bliver en hård kamp om de unge for alle personalegrupper. Blot fordi der på nogle områder ikke er behov for at uddanne mange flere, end vi gør i dag, betyder det jo ikke, at vi kan regne med, at uddannelserne fortsat vil være lige så populære, når kampen om arbejdskraft skærpes mellem den offentlige og den private sektor,« siger Jacob Bundsgaard.

En tidligere KL-analyse viste, at der i 2030 kan være et underskud på 90.000 medarbejdere, hvis det offentlige fortsat skal yde samme serviceniveau som i dag, og det private fortsætter væksten.

»Så vi skal gøre os umage inden for alle områder og gøre det attraktivt både at arbejde og blive længst muligt på arbejdsmarkedet, men også sørge for, at uddannelserne er attraktive og ambitiøse, så de unge får lyst til at søge ind, og vi får fagligt stærke medarbejdere, der kan styrke velfærden. Derfor bakker vi eksempelvis også op om, at vi får styrket pædagog- og læreruddannelserne,« siger Jacob Bundsgaard.

Af Jens Baes-Jørgensen, jjr@kl.dk (<mailto:jjr@kl.dk>)

Analyse: Lasse Vej Toft, chefkonsulent i KL's kontor for Analyse og Makro

Analysenotat

([https://www.kl.dk/om-kl/find-medarbejder/?q=Jens Baes-Jørgensen](https://www.kl.dk/om-kl/find-medarbejder/?q=Jens%20Baes-J%C3%B8rgensen))
Jens Baes-Jørgensen ([https://www.kl.dk/om-kl/find-medarbejder/?q=Jens Baes-Jørgensen](https://www.kl.dk/om-kl/find-medarbejder/?q=Jens%20Baes-J%C3%B8rgensen))
Chefkonsulent

☎ 4533703328 (<tel:4533703328>)

✉ JJR@kl.dk (<mailto:JJR@kl.dk>)

EMNER PÅ DENNE SIDE

Momentum (<https://www.kl.dk/search/?q=Momentum>)

Analyseenheden i Momentum ([https://www.kl.dk/search/?q=Analyseenheden i Momentum](https://www.kl.dk/search/?q=Analyseenheden%20i%20Momentum))

➔ DEL (#)

